

23. Tam samo. – F.1115. – Op.1. – Spr.26.
 24. Tam samo. – F.2592. – Op.1. – Spr.22.
 25. Tam samo. – F.2592. – Op.1. – Spr.32.
 26. Tam samo. – F.2592. – Op.4. – Spr.16.
 27. Tam samo. – F.3690. – Op.1. – Spr.17.
 28. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Lvovi. – F.581. – Op.1. – Spr.26.
 29. Chykalenko Ye. Uryvky z moikh spomyniv za 1917 r. / Yevhen Chykalenko. – Praha, 1932.
 30. Shelukhyn S. Ukraina – nazva nashoi zemli z naidavnishykh chasiv / S. Shelukhyn. – Drohobych, 1992.
 31. Geheimprotokoll vom 8.2.1918 betreffend die Teilung Galiziens und Bildung eines ukrainischen Kronlandes Ostgalizien–Bukowina, Februar – August, 1918. Z. 7611 // Österreichisches Staatsarchiv (ÖStA). Hausund Hof Staatsarchiv (HHStA), I Politisches Archiv (PA). – Bd. 523. – Liasse XLVII / 12 g.
 32. Horak S. The First Treaty of World War I. Ukraine's Treaty with the Central Powers of February 9, 1918 / Stefan Horak. – New-York: Columbia University Press, 1988.
 33. Fedyshyn O. Germany's Drive to the East and the Ukrainian Revolution, 1917–1918 / O. Fedyshyn. – New Jersey: Rutgers University Press, 1971.
 34. Friedensvertrag zwischen Deutschland, Österreich–Ungarn, Bulgarien und der Türkei einerseits und der Ukrainischen Volksrepublik andererseits // Österreichisches Staatsarchiv (ÖStA). Hausund Hof Staatsarchiv (HHStA), I Politisches Archiv (PA). – Bd. 523. – Liasse XLVII / 12 g.
 35. Protokoll der Sitzung der öster.–ung. und ukrain. Kommission für die Abfassung des Kollektivfriedensvertrages, Verpflichtung der ukrain. Regierung zur Lieferung der Million Tonnen Getreide an die Zentralmächte gegen entsprechenden Warenaustausch, Abhängigkeit der Ratifizierung des Friedensvertrages mit der Ukraine von der Erfüllung dieser Verpflichtung // Ereignisse in der Ukraine 1914–1922, deren Bedeutung und historische Hintergründe. – Bd. 2. – Philadelphia, 1967.

Hai–Nyzhnyk P. P., Doctor of Historical Sciences, Academician of the Ukrainian Academy of Sciences, Head of the Department of Historical Studies at the Research Institute of Ukrainian Studies (Ukraine, Kyiv), Hai–Nyzhnyk@ukr.net

Olexander Sevryuk and his role during the negotiations and conclusion of the World Treaty between the UNR and the Central States in Brest (January – February 1918)

The role of the head of the diplomatic delegation of the Central Council of Oleksandr Sevryuk during the negotiations and conclusion of the World Treaty between the UNR and the Central States in Brest (Brest–Litovsk) during January – February 1918 is highlighted.

Keywords: Sevryuk, Brest Treaty, UNR, Central States, Central Council.

* * *

УДК 327–055.1(437.1)+94(437.1)

Варгатюк С. В.,

кандидат історичних наук, доцент
кафедри міжнародних відносин факультету
журналістики та міжнародних відносин, Київський
національний університет культури і мистецтв
(Україна, Київ), Liana.V@i.ua

БОРТЬБА ДИПЛОМАТИЧНОГО КОРПУСУ ДИРЕКТОРІЇ УНР З ОКУПАЦІЄЮ ПОЛЬЩЕЮ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

Розглядаються дії української дипломатії та представників державного проводу Директорії УНР проти окупації польськими військами Західної України. Складне міжнародне становище навколо України останньої доби визвольних змагань: друга агресія Радянської Росії, бойові зіткнення з Білою армією «єдиної неподільної» Росії, невизнання української державності та небажання допомоги Києву у оборонній війні представниками урядів країн Антанти, ускладнювалося війною з боку Польщі. Такі жорсткі реалії змушували українців використовувати різноманітні методи у відстоюванні незалежної держави.

Ключові слова: дипломатичний корпус, українська делегація, переговори, ускладнення ситуації.

1 листопада 1918 р. на уламках Австро–Угорської імперії у Львові постала українська держава – Західно–Українська Народна Республіка (ЗУНР), котра відразу розпочала війну проти поляків, які хотіли взяти під контроль Галичину. Польське повстання у Львові одержало підтримку від уряду новоствореної Другої Речі Посполитої Польської та переросло у міждержавну українсько–польську війну. Ця війна тривала до літа 1919 р. та завершилася поразкою Української Галицької Армії від польської армії під керівництвом генерала Галлера чисельністю біля 80 тисяч солдат, сформоване на території Франції зусиллями Антанти та США для війни проти більшовицької Росії. Після цього уряд ЗУНР виїхав за кордон, УГА відступила за Збруч на допомогу дієвій армії УНР у війні з більшовиками, а польські війська окупували Західну Україну.

Через такі події український дипломатичний корпус останньої доби визвольних змагань використовував різні способи відстоювання національних інтересів. Зокрема, від налаштування стосунків з Польщею через безпосередні дипломатичні контакти, адже Ю. Пілсудському було вигідно, щоб українська армія знаходилася на Поділлі, виконуючи роль збройної перешкоди між поляками та Червоною армією до діяльності на Паризькій мирній конференції. [3, с. 240].

Так, крім визнання України доби Директорії УНР Антантою, отримання від неї матеріальної та збройної допомоги у оборонній війні з Радянською Росією, українська дипломатична делегація намагалася звернути увагу Паризької мирної конференції на воєнні дії Польщі проти Західної України. В ноті українських дипломатів до секретаріату Найвищої Ради повідомлялося про наступ польського війська на Холмщину, Підляштя, Полісся та Волинь [4, с. 220].

У цій ноті вперше офіційно згадується про події, що відбувалися ще з грудня 1918 року, до часу подання другої ноти щодо агресивних дій Польщі, а саме про терор польських військових проти мирного населення Західної України [4, с. 220].

Через продовження боїв на українсько–польському фронті в рамках Паризької конференції в березні 1919 року в Галичині почала діяти Міжсоюзна комісія під головуванням командуючого французьким експедиційним військовим корпусом у Східній Європі генерала Бартелемі. До її складу входили англійський генерал Кортон де Віарт, американець д–р Лорд та італієць Стабліє [4, с. 220].

Комісія прибула в Галичину прямо на фронтову лінію. Головою української делегації був С. Бурячинський. Комісія відвідала містечко Ходорів, де знаходилася головна квартира УГА на чолі з командуючим генералом М. Омеляновичем–Павленком. До Ходорова приїхали також голова Держсекретаріату Є. Петрушевич та прем'єр уряду ЗУНР С. Голубович, а також голова Директорії УНР С. Петлюра [3, с. 240].

Не проявляючи активності під час офіційної церемонії зустрічі, С. Петлюра побажав вести переговори з Бартелемі окремо. Тема їхньої розмови невідома, але сам факт подвійної дипломатії не справив на представників Міжсоюзної комісії належного враження. Поляки, скориставшись таким становищем, отримали можливість заявити в кулуарах Паризької конференції, що між українцями немає єдності [3, с. 240].

Таке становище вплинуло на рішення комісії, яка в 2-й статті свого проекту перемир'я визначила демаркаційну лінію так: УГА повинна відійти від Львова до річки Буг, віддавши полякам нафтові джерела. З такої нагоди делегати від УНР на Паризькій конференції 7 квітня 1919 року подали ноту з протестом до секретаріату Найвищої Ради щодо безперспективності переговорів у Ходорові [3, с. 240].

Після невдачі комісії Бартелемі, пропозиції якої українці відкинули, Найвища Рада з початку квітня 1919 року призначила другу комісію, що мала ліквідувати польсько-український конфлікт. Головою цієї комісії був призначений англійський генерал Л. Бота від Південно-Африканського Союзу [2, с. 84].

Проект перемир'я комісії генерала Л. Боти пропонував обом сторонам зменшити армію до 20 тисяч і до закінчення конференції визначити тимчасову «лінію Боти», причому нафтовий басейн Дрогобицького повіту залишався в руках українців, а поляки контролювали б Львів і всю територію на захід від лінії Львів – Сокаль [4, с. 220].

Але польська делегація відкинула умови перемир'я. В заяві на ім'я Л. Боти голова польської делегації Р. Дмовський повідомив, що Польща намагається створити спільний польсько-румунський фронт, лінія якого повинна пролягати в напрямку: Дністер – Золота Липа, а на північ – через Галич і Станіслав до Чернівців [3, с. 240].

Ця заява була написана 13 травня 1919 року, тобто до початку наступу польської армії в Західній Україні та на Волині і в Поліссі. З політичної точки зору польська заява ігнорувала намагання Найвищої Ради досягти перемир'я між двома сусідніми країнами [3, с. 240].

Українська делегація не знала про негативну оцінку делегацією Р. Дмовського умов перемир'я. В той же час французька преса щодня приносила нові відомості про наступ польського війська на Україну. З такого приводу 20 травня 1919 року було вирішено звернутися до Найвищої Ради, в якій йшлося про безуспішні спроби українських дипломатів отримати допомогу від країн Антанти для боротьби з польським та радянським наступом [7, арк. 166].

Того ж дня голова української делегації на Паризькій мирній конференції Г. Сидоренко отримав запрошення на відвідування українськими дипломатами резиденції президента США В. Вільсона, де в той день проходила нарада Найвищої Ради. Приводом для запрошення послужив лист генерала Л. Боти, зачитаний на засіданні Найвищої Ради англійським прем'єром. В листі була висловлена думка, що коли Найвища Рада не винесе жодного рішення щодо України, то це буде доказом безсилля Паризької конференції [4, с. 220].

Крім Великої четвірки в американській резиденції українських дипломатів очікували члени комісії Л. Боти. Від української сторони на нараду прибули Г. Сидоренко, О. Шульгін, М. Лозинський, В. Панейко та Д. Вітовський. Відповівши на низку питань щодо внутрішнього ладу України та її ставлення до польського й радянського наступу, делегати від української місії оголосили усну заяву: Директорія вкрай потребує військової допомоги, польському наступові в Галичині значною мірою сприяє допомога країн Антанти. Рада чотирьох повинна негайно

припинити наступ польського війська проти народу України [7, арк. 167].

Після того як українці покинули американську резиденцію, Найвища Рада продовжувала дебатувати проблему, пов'язану з польсько-українським воєнним конфліктом. Щодо загальної української справи, то ніхто з членів Великої четвірки до вирішення цього питання більше не повертався.

3 липня 1919 року від секретаріату Паризької конференції до канцелярії української делегації прийшло повідомлення, що підкомісія з польських справ за дорученням Найвищої Ради працює над внутрішнім статусом Східної Галичини. До участі в нараді запрошувалися члени української делегації від ЗУНР [3, с. 240].

Комісія, що займалася польськими справами, була однією з найвагоміших на Паризькій конференції, очолювана членом французької делегації Ж. Камбоном, вона займалася справами, пов'язаними з утворенням Польської держави, яка за планами Антанти мала стати буфером між Західною Європою та Радянською Росією. Одній з її підкомісій Найвищою Радою було доручено розробити внутрішній статус Східної Галичини [7, арк. 169].

Прийняття такого запрошення та участь галичан у діяльності підкомісії означало б згоду об'єднаного представництва УНР і ЗУНР на рішення Найвищою Радою справи щодо Східної Галичини та вказувало на відсутність єдності поглядів самої делегації щодо української державності. Тому 4 липня 1919 року до секретаріату Паризької конференції надійшло повідомлення про відмову від участі українських представників у праці підкомісії [7, арк. 169].

Це було помилкове рішення. Напевно, виходячи з тези, що політика є мистецтвом можливого, українським дипломатам потрібно було взяти участь у праці підкомісії та намагатися впливати на вироблення внутрішнього статусу Східної Галичини на користь її мешканців.

Таким чином, невдала діяльність українських дипломатів на Паризькій мирній конференції налаштувало державний провід Директорії УНР до встановлення приязних стосунків із Польщею заради зняття з порядку денного складнощів зі Східною Галичиною.

Щодо заведення приязних стосунків із Польщею, то перші дипломатичні контакти Директорії УНР з цією державою розпочалися на межі 1918–1919 років, тобто ще до початку роботи Паризької мирної конференції. Так, наприкінці грудня 1918 року в столиці Польщі розпочала свою діяльність українська дипломатична місія на чолі з професором В. Прокоповичем [5, с. 142]. Завдання, з яким ми поїхали від нашого уряду до Варшави, – пояснював В. Прокопович кореспондентові «Нової Ради», – це питання кордонів між сусідніми державами та пошуки порозуміння між тісно пов'язаними у різних сферах Польщі та України [5, с. 142]. Місія В. Прокоповича не досягла своєї мети через те, що зовнішня політика Директорії УНР була детермінована прорадянськими поглядами В. Винниченка [6, с. 269]. Сам В. Прокопович дав таку оцінку діяльності його місії у Варшаві: «Порозуміння між Польщею і Україною – справа складна, але потрібна і можлива. Справа залежить від порозуміння між обома сторонами і врахування інтересів один одного, від доброї волі, такту і витриманості в переговорах» [8, с. 8].

Місія В. Прокоповича полегшила можливість заснування першого дипломатичного представництва УНР у Варшаві на чолі з О. Карпинським, яка почала діяти з 18 січня 1919 року [8, с. 8]. Польський уряд також прагнув нормалізації відносин з Директорією. Так, у січні 1919 року спеціальний польський представник Ванькович провів у Києві консультації з зацікавленими у цих контактах українськими політичними колами [6, с. 269].

В середині лютого 1919 року посаду голови українського МЗС зайняв К. Мацієвич. Він виїхав з Вінниці, де перебував уряд УНР, до Одеси і Бухаресту, щоб особисто взяти участь у переговорах з представниками Антанти. Український міністр мав побачення з послом Польщі в Румунії М. Лінде, який у звіті до І. Падеревського 15 лютого 1919 року виявив занепокоєння тим, що українці пробують укласти угоду з Антантою в Одесі щодо допомоги УНР у боротьбі з наступом Червоної армії [4, с. 162–163]. Укладення такої угоди, на думку польського посла, зміцнювало б становище України і зашкоджувало інтересам Польщі у Галичині [1, с. 9].

В Одесі К. Мацієвич у розмові з польським представником при антантському штабі Б. Кутиловським виклав погляд УНР на сучасне зовнішньополітичне становище і з'ясував дві найважливіші справи в діяльності свого міністерства: 1) договір з французьким командуванням в Одесі про боротьбу з більшовиками; 2) тимчасова угода з Польщею. Саме так основний зміст розмови з українським міністром передав Б. Кутиловський у звіті прем'єрові І. Падеревському [4, с. 158].

Б. Кутиловський, як польський прем'єр, стояв на позиції заперечення існування УНР, навіть в такому випадку, коли вона буде добре озброєна Антантою для боротьби проти спільного ворога Польщі та України – Радянської Росії. Тому Б. Кутиловський відповів українському міністрові такою тезою: «Одна справа – боротьба з РСФРП пов'язана з другою – миром з Польщею, тому що Україна не може вести війну з більшовиками, не відкликавши своїх військ з Галичини, тобто без припинення воєнних дій проти поляків» [6, с. 269].

Б. Кутиловський у розмові з К. Мацієвичем поставив проблему польсько-українських стосунків з ніг на голову. Адже не Польща страждала від українського збройного наступу, а польська армія окупувала землі Західної України. До вимоги відмови від Галичини польський представник додав побажання щодо вільного переїзду польських дипломатів до Одеси і зміни політики УНР щодо польського населення в Україні. Зі звіту Б. Кутиловського польському прем'єрові було відомо, що на всі вимоги на переговорах К. Мацієвич відповів загальною фразою, що всі справи треба вирішити переговорами у Варшаві [6, с. 269].

В останній добі березня 1919 року К. Мацієвич призначив урядовця української місії в Одесі Б. Курдиновського на посаду українського посла у Варшаві, де він вступив у зносини з так званим українським комітетом, до складу якого входили колишні представники українського національного руху та ті, хто повернувся з рядів польської шляхти до українського табору [6, с. 269]. Очоловав комітет Г. Тишкевич – брат графа М. Тишкевича, який замінив Г. Сидоренка на посаді голови української делегації на Паризькій мирній конференції [8, с. 8].

Представники комітету в надісланому до І. Падеревського меморандумі вимагали, щоб Польща взяла Україну під свій протекторат, оскільки вона не здатна здобути власну державність без чужої допомоги [6, с. 269].

Очевидно автори меморандуму вже мали розмови з Б. Курдиновським і ознайомили його зі змістом документу. Цю версію підтверджує текст меморандуму: «Умови, на які Б. Курдиновський міг би погодитись від імені тих, хто дав йому повноваження, зводяться приблизно до такого: гарантування особам, які входять до Директорії особистої безпеки..., збереження їх на керівному становищі в уряді того або іншого складу, який створиться за угодою з Польщею на території України, виключаючи Галичину. Передбачувана згода на значні зміни в складі самого уряду не виключає в ньому поляків; відмова від будь-яких претензій на частину Східної Галичини або, в крайньому разі, від всієї цієї території і разом з тим від деяких повітів Волинської та Київської губерній; спільні воєнні дії лише по Дніпро; спільна торговельна політика з ліквідацією митного кордону між Україною та Польщею; участь Польської держави в закордонній політиці України; гарантування полякам правових привілеїв у економічній, політичній та культурній галузях» [6, с. 269].

Особливістю цього меморандуму є те, що текст дуже нагадує зміст відомої Варшавської угоди від 22 квітня 1920 року. В обох документах існує гарантія визнання Директорії на чолі з С. Петлюрою. Очевидно, К. Мацієвич давав усні інструкції Б. Курдиновському на підставі порозуміння з С. Петлюрою, який дав згоду на досить значні територіальні поступки на користь Польщі. К. Мацієвич, мабуть, перебільшив поступки, на які погодився С. Петлюра, коли давав інструкції Б. Курдиновському, а той зі свого боку, пішов далі інструкцій міністра закордонних справ [4, с. 158].

У Варшаві Б. Курдиновський вів з прем'єром І. Падеревським переговори, які завершилися 23 травня 1919 року підписанням угоди, текст якої, за винятком деяких пунктів, нагадував меморандум українського комітету на чолі з Г. Тишкевичем. Згідно з цим договором, Б. Курдиновський віддавав всю Україну під зверхність Польщі. Внутрішня і закордонна політика УНР, збройні сили переходили під керівництво польського уряду [1, с. 9].

Отже, вибір Б. Курдиновського для такої важливої справи з боку українського уряду був кроком необачним. У минулому ця людина була далекою від українського національного руху. Б. Курдиновський більше контактував з російськими консервативними колами. За часів гетьманату він поступив на державну службу і його призначення на посаду посланника від імені Директорії УНР на переговори у Варшаву було приречене на провал, навіть не через навмисні дії, а через його байдужість до української справи.

А невдалий склад української делегації на Паризькій мирній конференції, більшість представників якої не годилася на роль дипломатів, відсутність політичної гнучкості у голови делегації за фахом залізничного інженера Г. Сидоренка, попри його щирий патріотизм, призводили до значних прорахунків у діяльності місії. Так, оскільки делегація від Директорії УНР не була допущена до участі у світовому форумі, українські дипломати обрали не досить вдалу тактику надсилання

нот до секретаріату Найвищої Ради, які за своєю формою та змістом нагадували скарги на голів урядів країн Антанти, Такі обставини погіршили і так не дуже добрі стосунки України з союзними державами.

Помилкою в діяльності української делегації на Паризькій конференції була відмова від співпраці в підкомісії з польських справ щодо внутрішнього статусу Східної Галичини. Українським дипломатам потрібно було взяти участь у праці підкомісії та намагатися впливати на вироблення внутрішнього статусу Східної Галичини на користь її мешканців.

З прийняттям умов місії Бартелемі, яка діяла під егідою Паризької мирної конференції, щодо перемир'я між українцями і поляками в Галичині в УНР з'явився б шанс бути визнаною Антантою і отримати, допомогу в оборонній війні на два фронти проти – Польщі й РСФРР. З огляду на безнадійну ситуацію – дипломатичну ізоляцію та внутрішню політичну нестабільність, – відкинення Директорією пропозиції антантських чинників було поспішним.

Список використаних джерел

1. Доценко О. Літопис Української революції 1917–1923. – Львів, 1924. – Кн.5, Т.3.
2. Мазепа І. Україна в огні і бурі революції 1917–1921. – К.: Вид. «Темпора», 2003. – Т.1.
3. Нагаєвський І. Історія Української держави ХХ століття. – К., 1993.
4. Стахів М. Україна в добі Директорії УНР. – Скрентон, 1963. – Т. 5.
5. Срібник І. С. Петлюра – на чолі держави та війська.
6. Симоненко Р. Імперіалістична політика Антанти і США щодо України у 1919 році. – К., 1962.
7. ЦДАВОВУ. – Ф.3696. – Оп.2. – Спр.133.
8. Шелухін С. Лист до С. Петлюри. Ризький договір. – Париж, 1948.

References

1. Docenko O. Litopys Ukraï'ns'koï' revoljucii' 1917–1923. – L'viv, 1924. – Kn.5, T.3.
2. Mazepa I. Ukraï'na v ogni i buri revoljucij 1917–1921. – K.: Vyd. «Tempora», 2003. – T.1.
3. Nagajevskij I. Istorija Ukraï'ns'koï' derzhavy XX stolittja. – K., 1993.
4. Stahiv M. Ukraï'na v dobi Dyrektorii' UNR. – Skrenton, 1963. – T. 5.
5. Sribnyk I. S. Petljura – na choli derzhavy ta vijs'ka.
6. Symonenko R. Imperialistychna polityka Antanty i SSHa shhodo Ukraï'ny u 1919 roci. – K., 1962.
7. CDAVOVU. – F.3696. – Op.2. – Spr.133.
8. Sheluhin S. Lyst do S. Petljury. Ryz'kyj dogovir. – Paryzh, 1948.

Vargatyuk S. V., Candidate of Historical Sciences, Associate Professor Department of International Relations, Faculty of Journalism and International Relations, Kiev National University of Culture and Arts (Ukraine, Kyiv), Liana.V@i.ua

Struggle of the diplomatic corruption of the UNR Director with the building of Poland of Western Ukraine

The article deals with the actions of Ukrainian diplomacy and representatives of the state leadership of the UNR Directory in connection with the occupation of the Polish troops of Western Ukraine. The difficult international situation around Ukraine in the last days of the liberation struggle: the second aggression of Soviet Russia, the failure to recognize Ukrainian statehood and the reluctance to help Kiev in the war with representatives of the governments of the Entente countries, was aggravated by the war on the part of Poland. Such harsh realities compelled Ukrainians to use a variety of methods to defend the right to have their own independent state.

Keywords: diplomatic corps, Ukrainian delegation, negotiations, complication of the situation.

УДК 614.84«1925–1926»

Харламов М. І.,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, Національний університет цивільного захисту України (Україна, Харків),
mike1982kharlamov@gmail.com

Логовський І. М.,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, Національний університет цивільного захисту України (Україна, Харків),
marika_logovskay@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ СТАНУ ПРОТИПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ У 1925–1926 РОКАХ

Метою дослідження є розгляд особливостей стану протипожежної охорони промислових підприємств УСРР (Української Соціалістичної Радянської Республіки) у період розквіту нової економічної політики (НЕП). В статті розглядаються деякі питання взаємовідносин Народного Комісаріату Внутрішніх Справ української республіки (НКВС УСРР) та Вищої Ради Народного Господарства УСРР (ВРНГ УСРР). Характеризуються проблеми боротьби з пожежами в промисловості республіки на 1925 рік, аналізуються спроби подолання кризи в системі пожежної безпеки у 1926 році. В роботі використовуються проблемно-хронологічний та історико-системний методи дослідження, що дозволили більш об'єктивно підійти до аналізу зазначених питань. Дана наукова розвідка базується на маловідомих архівних джерелах, що знаходяться у Державному архіві Харківської області (ДАХО), а також на інших малодосліджених друкованих матеріалах.

Ключові слова: промисловість, пожежа, протипожежна охорона, Вища Рада Народного Господарства, Народний Комісаріат Внутрішніх Справ.

Слід відзначити, що дослідження аспектів протипожежної боротьби в промисловій галузі на території України в роки нової економічної політики є темою, що частково розглядалася науковцями. Проте розгляд питань боротьби з вогнем у 1925–1926 роках в українській промисловості є маловідомою темою в сучасній історіографії української науки. Зазначені аспекти, звісно, мають науково актуальний характер, оскільки глибоких наукових досліджень з зазначеної проблематики не існує. Дана стаття є спробою заповнення певної історичної прогалини.

Рішенням Ради Народних Комісарів УСРР (РНК УСРР) від 30.06.1920 року усі справи пов'язані з протипожежною боротьбою у промисловості в Україні підпорядковувалися НКВС УСРР. Проте технічними питаннями пожежної охорони займалася Вища Рада Народного Господарства УСРР. Однак до середини 1920-х років відбувалася плутанина у справах керування при ліквідації пожеж між представниками НКВС та ВРНГ. Наказом від 28 жовтня 1925 року, що був підписаний заступником НКВС УСРР Канарським та заступником голови ВРНГ Масловим, передбачалося остаточно з'ясувати питання взаємодії між головними установами внутрішніх справ та народного господарства [1, арк. 97].

У вищезгаданому наказі прописувалися основні питання взаємовідносин між ВРНГ та НКВС з питань управління пожежною справою на усіх промислових підприємствах, розташованих на території УСРР. Так загальне керівництво, спостереження та контролювання за пожежною справою у галузі промисловості було у віданні НКВС (постанова РНК УСРР від 30 червня 1920 р. не відмінялася), зате керування на місцях, технічне управління та виконання протипожежних заходів і безпосередня відповідальність за стан боротьби